

Natuurbescherming in Griekenland en Turkije

Na een flink aantal minder bekende leden van bekende geslachten en inzicht in de elementen, komen in de serie De Wereldbol nu drie gebieden aan bod in relatie tot natuurbescherming. Peter Knippels behandelt in de laatste afleveringen van deze serie Nederland, Griekenland/Turkije en Zuid-Afrika.

Tekst en foto's: Peter Knippels

De mens is direct of indirect de bedreiging voor het voortbestaan van bloembollen in hun natuurlijke omgeving. Indirect door de klimaatveranderingen die met name in Afrika grote invloed hebben: minder regenval en door intensivering van gebruik van gronden voor het houden van vee. Dichter bij huis hebben we te maken met directe beïnvloeding door de mens: in gebruik nemen van gronden, oogsten van bollen en van bloemen. Ik wil me in dit artikel beperken tot Griekenland en Turkije.

In de jaren '80 van de vorige eeuw was wildroof een veelgehoorde term in de bollensector. Het ging om bloembollen die waren verzameld in het wild en die via de reguliere kanalen werden verkocht, met name in de droogverkoop. De aandacht richtte zich met name op Turkije en Anemone, Eranthis, Galanthus en Cyclamen werden het meest genoemd. De kritiek had onder andere betrekking op het op grote schaal oogsten van de bollen in het wild en het hiermee op een stelselmatige wijze vernietigen van de groeiplaatsen. In allerlei artikelen kan je lezen welke stappen er in de afgelopen decennia in Turkije zijn gezet. Daarbij kan gedacht worden aan strikte quota en controle erop, projecten voor herplant van de niet-verkochte bollen, om bollen te gaan telen of gericht op het vermeerderen van de gewassen. Belangrijk is ook geweest dat er meer open over gecommuniceerd is en wordt.

Eranthis cilicica werd in de jaren tachtig aangemerkt als gewas dat volop uit de natuur werd verzameld voor de verkoop

DIEPER PLOEGEN

Voor het schrijven van dit artikel heb ik het boek 'The Red Data Book of Rare and Threatened Plants of Greece' uit de KAVB-bibliotheek geleend. Het is uitgegeven in 1995, maar nog steeds actueel. Ook heb ik het boek 'Tulips and other Bulbous Plants of Kazakhstan' erop nageslagen. De mens is wederom de factor die de bloembollen bedreigt: het gebruik van moderne ploegen die dieper ploegen dan de

Galanthus nivalis ssp. *nivalis* behoort in Griekenland tot de kwetsbare bolgewassen

oude, waardoor de tulpenbollen eruit worden geplougd, intensiever gebruik van percelen waardoor de bollen spoedig het loodje leggen, plantenverzamelaars van all over the world, lokaal gebruik van bloembollen als voedsel of medicijnen en van de bloemen als versiering. Tel hierbij op dat soorten veelal alleen maar in relatief kleine gebieden voorkomen. Bestaat die groeiplaats niet meer, dan komt het soort niet meer voor in de natuur. De groeigebieden van de verschillende bolgewassen zijn als kwetsbaar gekenmerkt, te weten *Allium calamarophilum*, *A. chamaemoly*, *Bellevalia brevipedicellata*, *Crocus biflorus* ssp. *stridii*, *C. goulimy*, *C. pelistericus*, *C. robertianus*, *Fritillaria conica*, *F. obliqua* ssp. *obliqua*, *F. pelinaea*, *F. rhodokanakis*, *F. spetsiotica*, *F. thessala* ssp. *reiseri*, *Lilium rhodopeum*, *Tulipa goulimy* en *T. undulatifolia*. Als zeldzaam zijn betiteld *Biarum davisii*, *Erythronium dens-canis*, *Fritillaria epirotica*, *F. euboeica*, *F. rhodia*, *F. sporadum*, *Galanthus ikariae*, *G. nivalis*, *G. reginae-olgae* en *Hyacinthella atchleyi* en als bedreigd *Biarum fraasianum*.

Enkele van de bedreigde planten uit Griekenland en Turkije zijn *Biarum*-soorten, met name vanwege het verzamelen door liefhebbers. Wat is namelijk het geval? *Biarum*-soorten zijn niet makkelijk te kweken en hoe kom je aan een nieuw plantje als de oude dood is? Juist, gewoon een nieuwe kopen, die wellicht uit de natuur kan komen.